

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Constans Defensio, Ex S. Scriptvra, Et Vera Catholica
Doctrina, Atqve Observatione Vniuersalis Christianæ
Ecclesiæ Deliberationis de Christiana Reformatione**

Bucer, Martin

Genevae, 1613

Examinatio Canonis, & manifesta demonstratio quàm impius sit 104

urn:nbn:de:hbz:466:1-34315

cum illis consonant, idèd necesse est vt & eorum & Græcorum Canon ita ab Apostolis profectus, vnusque sit & idem. Nunquid hæc non bella conclusio est? præsertim cū ipsi Græci libelli testentur, quod successu temporis mutati & locupletati sint, variæque illis admixta, de quibus S. Patres nunquam cogitarunt. Conferantur saltem libelli, quos Ioannes Tuscus & Pelargus transtulerunt, cum his qui Venetiis & Romæ Græcè impressi sunt, ac consideretur vtrum Basilius & Chrysostronus sui ipsorum memoriam in ista forma posituri fuerint, sicut in impressis libellis habetur. Porro etiam si certū esset omnia quæ in istis libellis leguntur, ab ipso Basilio & Chrysostrono; sicut posita habentur scripta esse, nū propterea Aduersariorum Canon equiualebit, quia in quibusdam verbis cum libellis istis concordat? Ex his omnibus vides, Christiane Lector, quàm anxie homines isti quærant, nihil tamen inueniāt: imò quàm ridiculas nugæ & figmenta producant, quibus grauissimis abusus & horrendis abominationibus peruersæ missæ fucō quodam patrocinari queant.

*Examinatio Canonis, & manifesta probatio
quàm impius sit.*

CAP. CIV.

NTE omnia notabis, Christiane Lector, regulam ac naturam omnium precationum & sermonum, qui in Ecclesia Dei vel debent vel possunt exerceri: ad quam omnes orationes, hymni ac sermones in Ecclesiis Christi dirigendi & attemperandi sunt. Spiritus S. aperte docet, serioque præcipit, vt in Ecclesia Dei, intelligibiliter, ordine atque comode peragantur, quod à presentibus omnibus probe intelligi, & ipsi in fide Christi ædificari possint, 1. Cor. 14. Cum hac regula spiritus S. confer vel totum Canonem, vel singulas eius partes.

Primum, Totus Canon Aduersariorum huic regulæ contrarius est, præsertim ea ratione, qua ipso abutuntur, nempe quod in peregrina ignotaque lingua, idque tam submisse ac tacite eum recitant, vt ipsum ne ij quidem, qui Latine docti sunt, intelligere, indeque seipsos ædificare queant. Hoc sanè ludibrium exercere est in aërem loqui & insaniētibus assimilari, vt Spiritus S. per Apostolum testatur. Quod cum Missatores in diuinissimo maximique momenti negotio & opere Domini nostri Iesu Christi, omniumque nostrum eterne salutis faciant, annoi æternam Dei ac Domini nostri Iesu Christi maiestatem horribili contumelia afficiunt.

Quoniam igitur Aduersarij, dum Canonem suum in aliena lingua, & aded tacite mulltant, vt astantes, etiam qui Latine optimè nouerunt, nihil percipere possint, seipsos populo ac vicissim populum sibi Barbaros constituunt, quod iuxta testimonium spiritus S. cum per ipsum Canones fidos mysteriorum & sanctissimorum donorum Dei dispensatores se populo exhibere deberent, quid aliud agūt, quàm quod grauissimum sacrilegium committant, sacrosancta mysteria, quantum in ipsis, à populo abscondentes & subtrahentes?

Amplius dicit Apostolus, quod diuina mysteria hominibus in peregrina lingua proponere, infidelibus & obstinatis proprium sit, qui ea quidem audiunt, non autem intelligunt, citatque Prophetam Esaiam, qui hoc idem testatur cap. 28. Quare cum Aduersariorū Missatores præcipua salutis nostræ mysteria in Canone suo ita prælegant, ut ea nemo intelligere queat, ideo fideles Christi quantum in ipsis est obstinatos hostes Dei condemnant, qui quidem verbum eius audiunt, non autem intelligere debent, quæ atrocissima abominatio est.

Et quod omnium est maxime horrendum, dum Canonem suum oratione, & actione sancta, sic plane Ethnica, idololatrica ac magica ratione mussitant, sine multitudinis intellectu, rudiores in eo confirmant errore, ut existiment hæc eorum mussitationem ac multiplicem signationem crucis, opus esse quod ex sua virtute plurimum apud Deum valeat & efficiat.

Christianus Lector diligenter intueatur & examinet iudicium Spiritus sancti de hac re, & quam atrox crimen esse dicat, mysteria Dei in Ecclesia Christi tali lingua proponere, quam non tota Ecclesia ad fidei suæ ædificationem intelligere potest.

Hactenus de Canone in genere.

Iam si per singulas eius partes transire voluerimus, rursus horrendas peruerfiones, contemptum & ignominiam diuinæ Maiestatis, perniciosam item simplicium seductionem abunde reperiemus. Primum in minori Canone, quem appellant, sicut etiam in maiori multa dicunt de oblationibus & donis quæ fideles olim attulerunt, obtuleruntque Domino, id quod Secretarum maior pars testatur: coram quibus sacerdos ad populum se conuertens dicit: *Orate pro me fratres & sorores, ut vestra & mea oblatio omnipotenti Deo accepta sit.* Iam verò nullæ sunt ibi oblationes, quemadmodum mos erat apud antiquos panem & vinum pro pauperibus adferre, ut supra dictum est. Iam negare non possunt Aduersarij verba & preces istas ab antiquis super donis & oblationibus, quæ à fidei reuera afferebantur, recitandas, ordinatas & ab illis ipsis dictas fuisse. Annon hoc est Deum & Ecclesiam eius grauitè contemnere, ante & ad Deum, coramque Ecclesia eius loqui & orare super oblationibus & donis, ad imitationem veterum, qui ea re ipsa & verè adferrebant, coramque se iacencia habebant, quando eiusmodi verba & preces recitabant: talium verò oblationum nullam adferre, vel præsentem adferre: imò nescire sicut maior missarum pars apud Aduersarios ignorat, quod aliquis amplius adesse debeat, quam sola hostia, ut vocatur, pauxillumque vini in calice, quæ sacrificium & oblationes famulorum famularumque, fratrum & sororum, de quibus verba veterum, quibus ipsi abutuntur, principio dicta fuerunt, esse non possunt. Adhuc non adferunt ea famuli aut famule: & si vel maxime id facerent, quo pacto tamen pauxillum istud panis & vini oblationes & sacrificium dici potest, cui ista veterum precatio quadret? Quare his verbis absentibus oblationibus uti, nihil aliud esse potest, quam horribilis contemptus diuinæ maiestatis & Ecclesie.

Quod

Quod si Aduersarij hoc loco glossis & expositionibus vti velint ac dicere quod vocabulum Oblationes & sacrificium intelligi debeant pro publica supplicatione & gratiarum actione, quam ibi Sacerdos & populus simul ad Dominum facere, eique offerre debeant, nemo tamen est, qui hoc ita intelligat, nec veteres ea verba, quantum ad hanc materiam attinet, tali sensu vsurparunt. Quarum totum illud adhuc manet noua, impia, contumeliosa, & exitiosa veterum imitatio. Adhuc Missatores nullas ibi communes gratiarum actiones cum populo faciunt, nullas preces fundunt, vt antea indicatum est, nescit enim populus quid dicant.

In eiusmodi diuinis rebus debent omnia quàm simplicissimè, & ad ædificationem populi vtilissimè & orari & sermone proferri. Volentes igitur hoc loco precari vt Deus & eorum & populi precem gratiarumque actionem exaudire, & acceptare velit, imitantes in eo S. Patrum consuetudinem, vtantur ad id verbis eorum, ac liberè dicant, *Orate fratres & sorores, vt vestra ac mea precatio & gratiarum actio Deo accepta sit.* Item in Secreta, *Esto misericors supplicationibus nostris & benignus suscipe preces, & gratiarum actiones populi tui, vel famulorum & famularum tuarum quo preces & gratiarum actiones, quas singuli faciunt, & facient, ad honorem nominis tui, seruiant omnibus ad salutem: Non, Propitius accipe Oblationes populi tui, vel famulorum & famularum tuarum, vt quod singuli obtulerunt, &c.* Cum tamen non modo non singuli, sed nemo obtulerit. Loquendum enim hic est, vt res se habet.

Sic quando in maiore Canone dicunt, *Memento famulorum famularumque tuarum, & omnium circumstantium, quorum tibi fides cognita est, & nota deuotio, pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi offerunt hoc sacrificium laudis* (quæ verba veteres de reali oblatione donorum, pro quibus gratiæ agere erant Domino intellexerunt) quare non subiungunt (videlicet sacrificiū preces & gratiarum actionis nostre? Quid tandem causa est, quod perpetuò apud istam actionem eiusmodi verba vsurpantur, quæ nemo rectè percipit & intelligit? Quod si S. Patres in tanto apud eos precio sunt, religioque illis est, ipsorum verba vsurpantur, quæ nemo rectè percipit & intelligit? Quod si S. Patres in tanto apud eos precio sunt, religioque illis est ipsorum verba vsurpare, exprimant quoque facta eorum adferantque reuera Oblationes ac deinde super eas orent, quemadmodum Antiqui fecerunt: idque eatenus, quatenus id faciant ad ædificantem intellectum circumstantium, sicut faciebant veteres. Si verò Patrum opera imitari volunt, nullasque Oblationes adferre, volunt autem verbis eorum de realibus oblationibus, & donis sonantibus vti, quid aliud faciunt, quàm quod Deum eiusque Ecclesiam & antiquos ludibrio habeat, talibusque præstigijs miseram plebè seducunt?

Hic idem abusus, contemptus & ignominia diuinæ maiestatis, Ecclesiæque eius, in his quoque verbis latet, quæ postmodum sequuntur. *Hanc igitur Oblationem seruiuis nostræ, sed & cuncta familie tuæ sumus Domine, vt placatus accipias, diésque nostros in tua pace disponas, atque ab æterna*

damnatione nos eripi, & in electorum tuorum grege iubeas numerari, per Christum Dominum nostrum. Quam Oblationem tu Deus in omnibus quasumus benedictam, adscriptam, ratam, rationabilem, acceptabilemque fac. re digneris, ut nobis corpus & sanguis fiat dilectissimi Filij tui Domini nostri Iesu Christi.

In istis verbis rursus apparet, quod ea de iis Oblationibus ac donis quæ tota præsens Ecclesia Christi, familiæque Dei contulerat, sonant. Super quibus oratur, ut Dominus ea propitius accipiat, sibi que gratam Oblationem esse sinat à se benedictam, adscriptam, acceptabilem ratam, & verè fidelem cultum quem Paulus appellat λογικὴ λατρεία, quòd illud ipsum, quod ex collatis oblationibus pro Sacramentis deputatur, corpus & sanguis fiat Domini, hoc est cibus ac potus in vitâ æternam. Hic rursus coram Deo & sancta eius Ecclesia de oblatione quadam dicitur, quæ tamen præsens non est; id verò quod adest, videlicet paucillum panis, vel potius imago tantum & simulachrum panis & vini, super que sublimia hæc verba recitantur, ita comparatum est, ut nemo Christianus, qui id cum veteris Ecclesie consuetudine & obseruatione confert, nequeat ad horrendu istu diuinæ maiestatis contemptum obmutescere.

In quinto cap. lib. 4. de Sacramentis eorum qui D. Ambrosij nomine inscribuntur, non nihil de istis verbis habentur, ex quo cognosci potest, quomodo posteriores rem verbis tantum, non autem effectu verarum & essentialium oblationum correxerint. Sic enim in eo loco legitur:

Fortasse qui descriptis in cogitatis inter-mores Domini nos tui seruis, sed & plebs tua sancta, eiusdem Christi filij tui uertit has Domini Dei nostri tam beate resurrectionis, sed & in cælos gloriose ascensionis, voces Oblationem & Orationem per que propicio sereno vultu respicere digneris, ac accepta habere, sicuti acnam non cepta habere dignatus es munera pueri tui iusti Abel, & sacrificij Abrahæ Patriarchæ nostri, & quod tibi obtulit summus Sacerdos tuus Melchisedec, sanctum sacrificium, immaculatam hostiam.

Supplices terrogamus, omnipotens Deus, iube hæc proferri per manus Sancti Angeli tui, in sublime altare tuum, in conspectum diuinæ maiestatis tuæ, ut quotquot ex hac altaris participatione sacrosanctum Filij tui corpus & sanguinem sumpserimus, omni benedictione cælesti, & gratia repleamur.

In hac oratione primum omnium mentio fit memoriæ Christi & passionis eius, Resurrectionis & Ascensionis in cælos, quam plebs sancta celebret, cum Sacerdote. Vbi verò fit hoc in Missis Aduersariorum?

Secundò memorantur dona & data Dei, de quibus offeratur ibi hostia pura, &c. At ubi sunt ista dona & data Dei, de quibus puræ hostiæ offeruntur?

Tertidò, Cum dicunt, Offerimus præclara maiestati tuæ de tuis donis & datis, hostiam puram, panem sanctum, vitæ æternæ, &c. Quid est hoc loco offerre? Offeruntne Sacerdotes panem vitæ æternæ, an Deus nobis? Equidem

dem sic sonant verba Domini nostri Iesu Christi, *Accipite, & comedite,* &c. Non dicitur, *Accipe* o Deus à nobis.

Quod si offerre hoc loco significare debet Filium Dei Patri proponere pro remissione nostrorum peccatorum, sicut Aduersarij id exponunt, certè id nostrum opus non est: ipse enim semetipsum & nos Patri hostiam acceptabilem sistit, non nos ipsum.

Si verò gratias Deo agere, quod nobis dilectum filium suum in victimam, & propiciatoriū sacrificiū donauit: cumq; orare, vt nobis propter victimam dilecti Filij sui Domini nostri Iesu Christi, quam pro nobis obtulit in ara crucis, propitius esse dignetur, peccata nobis condonare, & benedictionem suam largiri, quare non ita loquuntur? Etenim in eiusmodi rebus loquēdū est, vt scitur, aptissimēq; ad fidei ædificationē.

D. Chrysostronus & alij Patres etiam dicunt, Nos offerre Christum in Cœna, offerre eandem hostiā, quæ semel in Cruce oblata est pro nobis. Sed continuò seipfos exponūt, dicentes hoc nostrū Offerre nihil aliud esse quàm oblationis Christi memoriam celebrare. Videantur quæ hac de re D. Chrysostronus scripsit, Homil. 17. in Epistolam ad Hebræos.

In Orationibus Liturgiæ, quæ Chrysostrono & Basilio adscribitur, nulli inuenitur dici, Offerimus tibi Deus panē vitæ æternæ, vel dilectū filium tuum Christum. Nullum penitus habetur in precationibus istis indiciū vllius rei, quam Domino offeramus, nisi propositorū donorū, symbolorūq; corporis & sanguinis Christi: itē λογικῆς λατρείας, cultus mentis, precationis & laudis, quæ sunt spirituales oblationes.

In precatione, quæ habetur in Liturgia D. Basilio adscripta, quam Græci statim post Consecrationem dicunt: eodem loco, vbi apud Papiſtas, precatio de qua nunc agimus, recitatur, oblationes sacrificij & ministerij istius vocantur ἀντίτυπα corporis & sanguinis Christi: itē proposita dona: non panis vitæ æternæ, & calix vitæ æternæ. Ex quo rursus apparet nouum commentum & Canonis Aduersariorum correctio.

Quartò, Vbi in eorum Canone sequitur, *Supra quæ propitio & sereno vultu respicere digneris, Quid referet hoc, quæ? Proximè ante hæc verba positum est, Sanctum panem vitæ æternæ, & calicem salutis perpetuæ, hoc est, corpus & sanguinem Domini.* Quare iuxta communem verborum ordinem ac cohærentiam nihil aliud per (Quæ) intelligi potest. At quomodo non absurdum est orare, vt *Deus propicio vultu respicere dignetur, super corpus & sanguinem dilecti Filij sui Christi, & hoc sanctum sacrificium acceptum habere, sicuti acceptam habuit oblationem Abelis, Abrahæ & Melchisedec?*

Verum Aduersarij interpretantur hæc verba dicentes, precationes istas hoc sensu intelligendas esse, vt Deus oblationem illam dilecti Filij sui pro nobis quoque acceptam habere dignetur: & quantum ad opus oblationis nostræ attinet, vel quatenus cōsecrata hostia Ecclesiā Christianam, vt mysticum corpus Domini nostri Iesu Christi significat & repræsentat: & quod ad actionē oblationis nostræ attinet, aut quatenus cōsecrata illa hostia Ecclesiam Christi tanquā corpus eius simul, significat & repræsentat. Alioquin enim neminē tam stolidū esse, qui igno-

ret Deo Patri nihil posse esse acceptius corpore & sanguine vnigeniti Filij sui Christi. Dicunt etiam D. Augustinum docere, quod nos tali loquendi formæ assuefieri oporteat, quæ corpori Christi non solû hoc tribuitur, quod est ipsi tâquam capiti proprium: verum etiam quod eidem competit, quatenus secum membra sua comprehendit. Secundum quem modum Christus in Psal. 21. aliisque plurimis peccata sua confiteretur, quæ solummodo sunt membrorum suorum non sua capitis.

Tales glossæ elegantes quidem sunt, si modò etiâ intelligerentur, & ita populo proponerentur. Quâto verò Sacerdotû & missatorum numerus est, qui ipsi hæc verba tali sensu intelligât, taceo Ecclesiæ Christi tradât & exponât? Sanè Aduersarij ipsi hac glossa cõrèti nõ sũt, alioquin nõ adiiiceret (*Aut*) & (*Alioquin*). Porro si hæc verba ab omnibus in genere ita exponerentur, vt Aduersarij tradũt, quod tamẽ nõ fit, quid causæ esset, vt nũc in luce N. Testamẽti mysteria Christi Ecclesiæ proponerentur, & eiusmodi preces recitarentur, quæ iã primũ multa declaratione & expositione indigerent, cum tamen scripturæ consentanea claræque & intelligibilia verba abundè suppetant, quæ quilibet Christianus sine vllò commentario & glossa facillimè intelligere potest?

Quod D. Augustinus docet in scriptura obseruandũ esse, quid Christo Domino nostro per se, tâquam capiti Ecclesiæ suæ, & quid Ecclesiæ tâquam corpori eius, propriè cõpetat, id huius loci nõ est, Precaio: n. Canonica nõ est in S. scripturis tradita. Ad hæc nõ amplius versamur in caligine V. Testamẽti, sed in luce noui. Quãobrem nũc loqui debemus, sicut Christus Dominus ipse & Apostoli eius locuti sunt, hoc est, aperte ac propriè, nõ quẽadmodũ propheta, obscurè, absconditè, & in genere.

Inserũt etiã Canonem suo preceione quæ D. Basilio adscribitur, in qua oratur, *Deus vt spirituale cultũ acceptũ habere digneris, sicut accepta habere dignatus est munera Abelis, Noë, Abrahami, &c.* At qui fit vt Patres istos nõ etiã opere imitètur, & ita loquãtur, vt intelligi queant, nec prolixis iã primũ cõmẽtariis eorũ sermo indigeat? Huic rursus elucet Aduersariorũ Canonẽ esse nouũ ac deprauatũ signum. Dicit. n. *Supra quæ, & proximè præcedit. Panẽ sanctũ vitæ æternæ, & calicẽ salutis perpetuæ?* Quãobrem præcaio ista, *Supra quæ propitio & sereno vulture spicere digneris, & accepta habere, sicuti accepta habere dignatus es, munera pueri iusti Abel, &c.* Iuxta vulgatã verborũ coherentiã nõ nisi de corpore & sanguine Christi intelligi possit. Et certè inter mille missatores vix vnum reperias, qui hæc verba aliter intelligat, etiã inter eos, qui illa exactius perpedunt, proprièque intelligere cupiũt. Eorũ. n. infinitus numerus est, qui Canonẽ nõ aliter quã magicã quandã imprecationẽ, sine vlla mète & cõsideratione, quæ sensũ verba in se cõtineãt, recitãt: putant sui muneris esse solummodo ea dicere cum certis quibusdam, & ad hanc rẽ destinatis gestibus, ac signis, inclinando, erigendo, brachia vel tota vel ad dimidiam partem expandendo, cruces signando, aliãque id genus faciendo, in quibus addiscẽdis sepe numero longissimũ tẽporis spatiũ consumũt.

Quintò orat Aduersariorũ Canõ: *Hæc tibe perferri per manus sancti Angeli tui, in sublime altare tuũ, in cõspectũ diuinę Maiestatis tuæ. At quæ sunt hæc dona? oblationes certè pro paupibus ibi nullæ sunt.*

Quod

Quod si preces & gratiarū actiones intelligūtur, quare nō propriis suis nominibus exprimuntur, quæ ab omnibus intelligi possent? Si verò hæc verba ad corpus & sanguinem Christi referantur, sicut etiam paulò ante nominata sunt, quomodo non absurdissimū est orare Deum, vt ea iubeat iamprimum deferri per manus angeli in conspectum diuinę maiestatis suæ, in quo alioquin perpetuò sunt? Verùm Aduersarij hæc verba interpretantur, idque satis callidè, nempe in hunc modum: Propositionem passionis Domini nostri Iesu Christi, & pro ea gratiarū actionē, quæ per Sacerdotem figuraliter fit, propter indignitatē nostrā Deo placere non posse. Idcirco supplices se rogare Deum, vt per eum ipsū (filium suum) qui est magni consilij Angelus, eadem illa offerri iubeat in sublime altare humanitatis eius, quo sic ad nostram reconciliationē semper in conspectu diuinæ maiestatis suæ appareat, & luceat. At quis est qui verba hoc modo intelligat? Quin & ante quoque de proponēdo sistendoque dictum est, quod Dominus ipse passionem suam Patri offerat, ac proponat, non nos. Sin autem iste sensus est, Deum orari, vt commemorationem dilecti filij sui, quam in S. Cœna agimus: precēsque & vota nostrā quæ illi offerimus, vnā cum gratiarum actione, quod nobis vnigenitū filium suum, & cum eo omnia donauit, per eundē filiū suū grata acceptāq; habere dignetur: quare non loquūtur vt sentiūt, & scriptura Ecclesiāque hac de re loqui solet? Quid opus est fidelibus mysteria Christi tā obscuris & non intellectis verbis abscondere, sepelire, ac deinde prolixis cōmētariis ac glossis rursus eruere & in lucē proferre.

Oratur quidē etiam in Liturgia Græca, vt Deus præsentem oblationē in cæleste altare suū subuehat. Hanc verò precationem de Oblationibus ac donis intelligunt, quæ pro pauperibus conferebantur. At instant Aduersarij dicentes, commemoratarum precū formā nempe. Vnde nos memores & supplices te rogamus, inueniri apud D. Ambrosiū lib. 4. de Sacramētis, cap. 5. Verū quidē est, quod in eò loco talia verba reperiuntur. At quis est inter verè doctos, qui hos libros Ambrosij esse agnoscat?

Quod si vel maximè Ambrosij esse concedamus, fieri tamē potest, vt ipsius tēpore, vel quicūq; tandem eos cōposuit, rectè fuerint intellecta, quando videlicet dona pro pauperibus semper præsentia erant: omniāque in ea lingua pronunciabantur, quam vniuersus populus planissimè intelligebat. At nunc longè alia ratio est.

Porro cum nec his neque aliis quibuscunque verbis alligati simus: sed omnibus verbis & operibus, omnibus deniq; rebus liberrimè vtamur ad ædificationem fidei, certè huius libri autoritas, etiam si certè Ambrosij esset, parum aut nihil iuuat, quando quidem hæc verba vulgò vel penitus non, vel perperam & scandalosè intelliguntur.

Sextò, Habentur in Canonē hæc quoque verba: *Per quem hæc omnia Domine semper creas, sanctificas, viuificas, prestas.* Et dum Sacerdos hæc verba loquitur, ter hostiam consecratam, calicēque consecratum signo crucis obsignat: quo verba ista propriè ad ipsam hostiam, & calicem, quæ signo crucis munitur, refert. Si verò de pane & vino in sua natura intelligi debent, annon impius iocus est, ea verba quæ haud

dubiè in principio super essentialia munera ac dona, quæ fideles cumulatim pro pauperibus adferebant, recitari consueuerunt, nunc super pauxillum panis & vini dici? Sin de corpore & sanguine Christi, quomodo quadrabit, id quod dicitur, Per quem hæc omnia semper bona creas. Quis vnquam cogitauit, corpus & sanguinem Domini non semper bona esse? sicut Manichæi de communi cibo ac potu commenti sunt, Imò quomodo quadrabit, Quæ tu sanctificas, viuificas? Deus enim semel sanctissimum istud corpus & sanguinem in vtero intemeratæ virginis Mariæ, ac deinceps per resurrectionem sanctificauit & viuificauit, vt & nos per id sanctificemur & viuificemur.

Verum & hanc quoque precationem interpretantur Aduersarij, voluntque hunc eius esse sensum, quod ibi confiteantur, Deum per dilectum filium suum, quoties S. Cæna celebratur, panem & vinum in corpus & sanguinem eius transmutare, sanctificare & viuificare, vt & nos per ea sanctificemur & viuificemur. Etiam si verò hæc glossa recipi posset, si modò verba ista eo sensu intelligerentur, adhuc tamen nulla ratio subest, propter quam in hoc diuinissimo negotio tam obscure & intricatè loquendum sit, cum id faciliè corrigi & emendari possit. Ex his omnibus vnicuique Christiano facile est videre, Canonem Aduersariorum in omnibus principalibus sui partibus peruersum ac scandalosum esse, & magis ad contemptum ludibriumque diuinæ maiestatis præsertim hoc tempore facere, quàm ad vllam ædificationem prouehendam.

Totus enim Canon in peregrina lingua, populòque Christi non intellecta recitatur. Quod apertè & ex diametro pugnat cum mandato Spiritus S. I. Cor. 14. vt suprà indicatum est: quinetiam omni consuetudini, obseruationi, ordinationi, doctrinæque veteris Ecclesiæ & S. Patrum.

Secundò, Quandoquidem adeo penitus sine intellectu ac tacitè vt qui vel optimè linguam intelligit, verba tamen percipere non possit: insuper tanta nihilominus pompa, imò maiori, quàm Sacrosanctum Euangelium, & omnes Scripturæ Dei, denique tam peregrinis & inuitatis gestibus ac signis, prælegitur, efficaciter eò confert, vt abominatio ista & perniciosus error in mentibus hominum confirmetur, quasi Canon singularis quidam cultus Dei, efficax Oblatio Christi, ac talis quædam precatio sit, quæ si verba eius vel clanculum tantum adhibitis eiusmodi gestibus ac signis recitentur, omnia à Deo impetrandi vim habeat: quod tamen idololatricum, verèque magicum opus est.

Tertiò, Principalis Canonis partes eiusmodi verbis compositæ sunt, quæ aut merum sunt diuinæ Maiestatis, & Ecclesiæ eius ludibrium, cum de oblationibus ac donis de quibus sonant, nihil quicquam adsit; aut grauis & horrenda seductio, quasi iamprimum ibi per Sacerdotis actionem, recitationem nempe Canonis, Oblatio Christi Deo accepta, nobisque fructuosa fiat. Id enim claris & apertis in Canone oratur, siquidem ea verba ad Christum Dominum nostrum, sanctumque corpus & sanguinem eius referre velimus: quemadmodum vulgò omnes Misfatores faciunt.

At quis

At quis tandem hunc nobis Canonem composuit? quis ad eum nos alligauit? quis ipsum recitare nobis præcepit? quis ex numero S. Patrum? quod Concilium? quæ Ecclesia? Annon precioso sanguine Christi liberati sumus ab omnibus elementis huius mundi, ab omnibus omnium hominum dictis & factis, quatenus ea ad ministerium Christi nobis nõ inferuiunt? Annon per Dominum nostrum Iesum Christum Domini facti sumus omnium rerum, vt eis ad efficacissimum fidei in ipsum pro- uectum utamur? Annon debemus totum Euangelium, omnia mysteria Christi & salutis nostræ fidelibus eius quàm apertissimè & simplicissimè proponere? Annon velum adytorum scissum est? nunquid non um- bra veteris testamenti discussa est, lux verò noui exorta? in quo sicut Christus a apostolis suis, omnia quæ à Patre audierat patefecit, ita & A- postoli Ecclesiis omne consilium Dei plenissimè reuelarunt, omniæque mysteria Domini nostri Iesu Christi fidelissimè & absolutissimè annũ- ciarunt, & in lucem prodiderunt. Quare igitur nos ipsos rursus in um- bram ac tenebras, miseramque & egenam elementorum huius mundi, & humanorum figmentorum seruitutem seducere ac præcipitare velle- mus? Legimus in tertio & septimo Concilio Carthaginensi & in tertio Toletano, quod tunc temporis non vniusmodi preces in Canone in omnibus Ecclesiis vsurpatæ fuerint: quòdque Concilia ista, quoad Canonem & alias id genus Ecclesiasticas preces amplius non requirant, quàm ne quisquam talibus orationibus utatur, quæ aliquid in se habeat contra fidem, sed quæ à prudentioribus Episcopis composita sint, ac deinceps à Concilio confirmatæ. Imò in Concilio Toletano ordinatum est, vt Episcopus sicut preces, ita & hymnos, qui componuntur, nullos reiiciat, subaudi, quatenus cum scriptura non pugnant.

Iam verò omnium Ecclesiarum Christi, quæ ab initio fuerunt, & ad- huc sunt, vnum & idem ius est. Cum igitur adeo verum sit, vt à nemine negari possit, quod verba Canonis, quem aduersarij propugnant, maior pars etiam ipsorum missatorum taceo populi, vel omnino non, vel pau- cissimis pauciores non impiè & scandalosè intelligunt. Quare non que- libet Ecclesia in tali casu libertate Christiana uteretur, & istum non in- tellectum ac scandalosum Canonem prætermitteret, in eius verò locum alias preces substitueret, quæ à fidelibus omnibus ad ædificationẽ quam optimè intelligi possent.

De Canone ac forma Missæ, quæ apud S. Dionysium, & alios Pa- tres inuenitur.

CAP. CV.

ADVERSARI præter alios antiquos etiam S. Dionysium citant, ac dicunt, Canonem suum formæ S. Officij, quæ apud eundem Dionysium, aliòsque Patres reperitur, consentaneum esse, at- que idcirco tam vetustum, quam est ipsa Ecclesia Christi. Ab apostolo-

Y